

BAWEŁNA (80) *sb f*

Wszystkie samogłoski jasne.

sg *N* bawełna (12). ◇ *G* bawełny (25). ◇ *A* bawełnę (36). ◇ *I* bawełną (5). ◇ *L* bawełnie (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *bot.* *Gossypium herbaceum* L. (*Rost*); roślina z rodziny ślazowatych; *gossipion*, *xylon*, *gossipinus arbor* *Cn s.v.* *bawełniany chrost* (2) : *Báwełná/ Bombax: Baumawollen. SienLek* 252, X.

2. *Puch nasienny rośliny z rodziny ślazowatych, mający różnorodne zastosowanie praktyczne, używany we włókiennictwie; xylinum Mącz, Calep, Cn; gossipium, lana, leuconium Mącz; bambacion Calep; erioxylum, lana lignea, lana xyli seu gossipii, linum e gossipio seu xylo, linum xylinum, linum gossipinum, Cn (78) : FalZioł I 122a, IV 41a; KłosAlg G4 [3 r.]; On dáie śnieg iák bawełnę [lanam] prawie w włafney białości *LubPs* ff3; *KrowObr* 67; *Leop Is* 1/18; *Kráiná obfita iefth we złoto/ w ptaki/ w bawełnę BielKron* 444; z bawełny czynią fiatki ná ktorych legáią przywiązawfzy do czterzech drzew iáko w kolepcie *BielKron* 461v, 287v, 443; Niektórzy tefz wełną s zgrzebiámi/ bawełną y grubym pierzem/ tákowe pierziny nácieláją. *Mącz* 71a; *Lanifer, Ut laniferae arbores, Drzewá ná ktorych bawełná roście. Mącz* 183c; *Xylinum, Báwełná/ y wśyfťko to cokolwiek z bawełny bywá czyniono/ yáko yefť Bárchan Mącz* 512c, 34b, 147b, 189d, 512c; Y tym *Zamek zapali/ dobry miftrz towárzyfz/ Gdy Báwełny przyczynifz/ w prochu iá vwárzyfz. BielSat* N3 [*idem BielSjem* 39]; *StryjKron* D4; w ktore [*kawtany*] więc fńadź y obrufy/ y zgrzebi/ y wełnę y bawełnę/ y niewiedźieć co tyle tkano *CzechEp* 241; *BielSjem* 39; *Calep* 123, 1150b; Nie záfwdzy *Máteracow bawełną nátkánych/ Nie záfwdzy potraw trzebá záżywáf opánych. KmitaSpit* A4, C2.*

a. *W lecznictwie jako środek opatrunkowy, wata (51) : wcfzyn czopek z bawełny FalZioł I 58d; zetrzeć to ziele na proch obwináf w bawełnę á przyłóžiť na boláfci záf FalZioł I 71b; rozmoczywfy pierwey bawełnę w foku krwawnikowym, á potym prochem fzpizgłáfowym potrzáfć y w nozdrze włóżyć. FalZioł III 39d; Zołć wołowa pomaga na pifzczenie w wfzu/ gdy z bawełną okłada FalZioł IV 5c; potym tego prochu czo fie na dnie wfťak: wziáfć á przyłóżyć go na kęs bawełny FalZioł V 107v, I 106d, III 12c [2 r.], V 24v [2 r.], 28v [2 r.], 92v (40); kthorym gdy czochráná bawełnę/ álbo gęfi mech ná wfťá włóžá/ ledwo fye po ruchániu/ żywotá w nich dobádáią *SienLek* 115v; Albo oliwę zágrzawfy z winem/ máczáf wtym bawełnę/ á cfieplo ná miefťcá boláfce przywifjáf. *SienLek* 123v, 103v, 109v, 111v [2 r.], 115, 116 (11).*

W charakterystycznych połączeniach: z bawełny czop, czopek (9), knot (4), plastr; bawełny kęs (2), switek (3); obwináf bawełną, w bawełnę (2); rozmoczyć (omoczywszy, rozmoczywszy, rozmoczona, (z)maczáf bawełnę (13), uwikłáf bawełnę, uwikławszy w bawełnę, wpuścifć, wpuszczony na bawełnie (2).

Cf BOUMWOL